

Voorstel aan de gemeenteraad

Een permanent regime voor het voetgangersgebied in de binnenstad

Beleidsveld	Mobiliteit
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Trix Aarts
Kenmerk	92580082/211221/b
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het kernwinkelgebied van voor 2018 en de straten Oudegracht oostzijde vanaf de Hamburgerbrug, Donkere Gaard, Lichte Gaard, 't Wed, Vismarkt, Stadhuisbrug, Ganzenmarkt (vanaf Schoutenstraat tot Oudegracht), Oudegracht oostzijde tot aan de Potterstraat, Drakenburgstraat, Servetstraat, de Zadelstraat, Boterstraat, Buurkerkhof, Hollandse Toren, Vlaamse Toren, Vredenburgkade en Rijnkade (zie kaartje in figuur 3, Bijlage 2 pag 11) vast te stellen als het permanent voetgangersgebied met venstertijden voor fietsen, en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
2. Voor het permanent voetgangersgebied in beslispunt 1 als venstertijden voor de fietsers 18 uur tot aan 12 uur de dag erop te hanteren, waarbij de venstertijd, die aangeeft tot welk tijdstip je in de ochtend mag fietsen, gelijk moet zijn aan die van de bevoorrading door (schone) voertuigen, en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
3. In te stemmen met het instellen van een gesloten verklaring voor gemotoriseerd verkeer op de Neude westzijde en oostzijde, Schoutenstraat, Ganzenmarkt (tussen Schoutenstraat en Korte Minrebroederstraat), Korte Minrebroederstraat, Oudkerkhof en een deel van de Annastraat met venstertijden voor bevoorrading en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
4. Na de start van het nieuwe regime de situatie in de ochtenden te monitoren en bij regelmatige conflicten tussen voetgangers en fietsers in overleg met betrokkenen een oplossing te zoeken.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

In het voorstel voor een permanent regime voor het voetgangersgebied in de binnenstad ligt het primaat bij de voetgangers. De fietsers zijn te gast. Op de drukke momenten moeten fietsers voor een alternatieve route kiezen zodat ontspannen wandelen en verblijven mogelijk blijven. Voor een aantal straten die grenzen aan het voetgangersgebied is er genoeg fysieke ruimte om lopen en fietsen te combineren. Voor deze gebieden willen wij een gesloten verklaring voor gemotoriseerd verkeer instellen zodat ook hier sprake is van een prettig verblijfsklimaat

Context

Aanleiding

In de maanden voorafgaand aan de coronacrisis werkten wij aan de afronding van een voorstel voor de aanpassing van het voetgangersgebied in de binnenstad. In mei 2020 heeft uw raad met motie 2020/86 verzocht het voetgangersgebied tijdelijk uit te breiden met het oog op de 1,5 meter samenleving. Met een verkeersbesluit is deze tijdelijke uitbreiding verlengd tot 1 augustus 2022. We willen duidelijkheid scheppen met een “permanent regime” voor het voetgangersgebied in de binnenstad. We mikken op 1 juli 2022

Vanaf 2016 wordt er al nagedacht over het voetgangersgebied in de binnenstad. Zowel in 2018 als in 2020 is het voetgangersgebied tijdelijk uitgebreid en zijn venstertijden aangepast. Door de jaren is dan ook veel ervaring opgedaan met verschillende regimes voor het voetgangersgebied. De “lessons learned” bieden een basis om te komen tot een permanent voetgangersgebied. Een permanent regime voor het voetgangersgebied in de binnenstad is ook besproken in de raadscommissie (18 nov 2021). Hieruit zijn oa deze uitgangspunten voortgekomen:

- Eenduidigheid door een aaneengesloten voetgangersgebied met heldere venstertijden voor fietsen
- Herkenbaarheid voor alle gebruikers (bebording en markeringen op straat)
- Voldoende voor fietsers bereikbare fietsenstallingen
- Goede communicatie in combinatie met handhaving
- Fietsen niet weren op tijden dat vrachtvervoer is toegestaan.

In het Mobiliteitsplan en de (concept) omgevingsvisie binnenstad zijn voetgangers en fietsers de hoofdgebruikers in de binnenstad, waarbij het primaat ligt bij de voetgangers. De fiets is er dus te gast. De binnenstad ontwikkelt zich steeds meer richting een gebied met meerdere functies waar verblijven centraal staat. In de openbare ruimte is meer plek nodig voor ontmoeten, wandelen, verblijven en recreëren, naast winkelen; ruimte voor voetgangers om ontspannen te kunnen lopen en minder alert te hoeven zijn op verkeer. Het voorstel voor een permanent voetgangersgebied gaat uit van gecombineerd gebruik door voetgangers en fietsers. Fietsen is ook toegestaan voor een groot deel van de dag, waarbij we fietsers wel vragen om rekening te houden met de voetgangers. Dat sluit aan bij de wens van bewoners. Alleen in de middagen moeten fietsers voor een alternatieve route kiezen, omdat het dan vaker druk is met voetgangers en fietsers het ontspannen verblijven kunnen verstoren. Na 18 uur is fietsen weer toegestaan in het hele voetgangersgebied. Dit draagt bij aan een levendige binnenstad.

De venstertijden voor de fietsers zijn in de ochtend gelijk getrokken met de venstertijden van de bevoorrading. De venstertijd in de ochtend loopt nu tot 12 uur. We zullen in aanloop naar 1 januari 2025 de venstertijden voor fietsers en bevoorrading evalueren. Eventuele aanpassingen kunnen worden gedaan in overleg met alle belanghebbenden.

Het nieuwe regime gaat in op 1 juli 2022. Rondom de start van het nieuwe regime voor het voetgangersgebied worden bewoners en bezoekers met een gerichte campagne over dit regime geïnformeerd. Wij zullen dan ook wijzen op alternatieve fietsroutes en de fietsenstallingen.

Juridische context

Voor het huidige regime van het voetgangersgebied is een tijdelijke verkeersbesluit genomen dat loopt tot 1 augustus 2022. Voor het permanente regime en voor de gesloten verklaring voor een aantal straten zijn nieuwe verkeersbesluiten nodig.

Beoogd effect

Een eenduidig voetgangersgebied waarbij fietsen en lopen wordt gecombineerd, als dat mogelijk is, en waar alleen lopen is toegestaan als de verblijfskwaliteit van het gebied daar om vraagt.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Zie bijlage 1

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het kernwinkelgebied van voor 2018 en de straten Oudegracht oostzijde vanaf de Hamburgerbrug, Donkere Gaard, Lichte Gaard, 't Wed, Vismarkt, Stadhuisbrug, Ganzenmarkt (vanaf Schoutenstraat tot Oudegracht), Oudegracht oostzijde tot aan de Potterstraat, Drakenburgstraat, Servetstraat, de Zadelstraat, Boterstraat, Buurkerkhof, Hollandse Toren, Vlaamse Toren, Vredenburgkade en Rijnkade vast te stellen als het permanent voetgangersgebied met venstertijden voor fietsen en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
Argumenten	
1.1	<u>De uitbreiding houdt rekening met toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad.</u> De binnenstad verandert van een winkelgebied naar een gebied met verschillende functies waar mensen graag verblijven. De uitbreiding draagt hier aan bij door bijvoorbeeld de twee routes die het voetgangersgebied doorsnijden toe te voegen, waardoor het primaat komt te liggen bij het uitgangspunt "ontspannen lopen en verblijven".
1.2	<u>Het voetgangersgebied is een aaneengesloten gebied en heeft één venstertijd wat bijdraagt aan de eenduidigheid</u> Uit de evaluaties komt duidelijk naar voren dat voor het goed functioneren van het voetgangersgebied eenduidigheid van belang is. Een aaneengesloten gebied met een venstertijd zorgt daarvoor. Door te zorgen voor eenduidigheid is het regime makkelijk te communiceren en daardoor ook beter handhaafbaar.
1.3	<u>In het voetgangersgebied is fietsen toegestaan, maar wel binnen de venstertijden</u> Het voetgangersgebied kent een ruime venstertijd voor fietsers, nl vanaf 18 uur tot aan 12 uur de volgende dag. Slechts een beperkte tijd mag er alleen worden gelopen. Daarmee komen we tegemoet aan de mensen die daar willen fietsen. Buiten de venstertijden zijn er goede alternatieve fietsroutes om het voetgangersgebied (zie figuur 3 op pagina 11 van de notitie in bijlage 2).
1.4	<u>De fietsenstallingen blijven met de fiets bereikbaar.</u> De fietsenstallingen bevinden zich alle aan de rand van het voetgangersgebied en blijven bereikbaar met de fiets. We hebben rondom het voetgangersgebied een ruim aanbod van inpandige stallingen en op piekmomenten de pop-up stallingen. De focus ligt op het uitbreiden van inpandige stallingen op de plekken waar de parkeerdruk hoog is. We zien dat met name in de zuidelijke binnenstad uitbreiding van inpandige fietsenstallingen gewenst is. Er komt tijdelijk in de parkeergarage Springweg aan de Strosteege, vanaf gemeentelijke exploitatie in 2024 tot aan de voorgenomen sloop, een drie-daagse pop-upstalling met 300 plekken en we zoeken (in de directe omgeving) ook naar plek voor nieuwe rekken op straat.

Kantttekeningen/ Risico's	
1.1	<u>Verschillende belanghebbenden en belangengroepen zien liever geen uitbreiding van het voetgangersgebied.</u> Bewoners in of rondom het voetgangersgebied en belangengroepen zoals Binnenstad 030, Twijnsstraatbuurt en fietsersbond vinden het belangrijk dat je altijd moet kunnen fietsen over bv Oudegracht en/of Zadelstraat. Het toevoegen van deze straten draagt bij aan de verblijfskwaliteit van de binnenstad. Als deze routes permanent open zouden zijn, dan ontstaat er ook een aanzuigende werking op andere delen. Er zijn daarnaast voor fietsen voldoende alternatieven.
1.2	<u>Bewoners in het voetgangersgebied willen graag te allen tijde naar hun woning kunnen fietsen.</u> Met het nieuwe regime mogen bewoners in het voetgangersgebied niet naar of van hun woning fietsen. We gaan de komende maanden in kaart brengen wat aard en de omvang is van deze situatie en zo nodig oplossingsrichtingen verkennen. In aanloop naar 1 januari 2025 worden de venstijden voor fietsers en bevoorrading in de binnenstad geëvalueerd. Eventuele aanpassingen kunnen worden gedaan in overleg met alle belanghebbenden.
1.3	<u>Mensen die slecht ter been zijn willen liever geen uitbreiding van het voetgangersgebied.</u> Mensen die slecht ter been zijn vinden de te lopen afstanden in het voetgangersgebied te groot. Echter, voor deze mensen is er een ontheffingsregeling voor de fiets, die geldt voor bewoners in én bezoekers aan de binnenstad.
Beslispunt	
2	Voor het permanent voetgangersgebied in beslispunt 1 als venstertijden voor de fietsers 18 uur tot aan 12 uur de dag erop te hanteren, waarbij de venstertijd, die aangeeft tot welk tijdstip je in de ochtend mag fietsen, gelijk moet zijn aan die van de bevoorrading door (schone) voertuigen, en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
Argumenten	
2.1	<u>Voor het voetgangersgebied is gekozen voor één venstertijd voor alle dagen van de week.</u> Een venstertijd voor alle dagen van de week draagt bij aan de eenduidigheid van het regime. Dit is ook een heldere regel voor bewoners en bezoekers. Deze regeling is makkelijk communiceerbaar in het gebied.
2.2	<u>In de ochtend valt de venstertijd samen met die van de bevoorrading.</u> Door de grens van bevoorrading in de ochtend gelijk te trekken blijft het voetgangersgebied voor fietsers toegankelijk zolang als daar ook auto's mogen rijden. Ook dat draagt bij aan duidelijk voetgangersgebied.
Kantttekeningen/ Risico's	
2.1	Het is niet altijd in alle straten druk met voetgangers buiten de venstertijden Er is niet elke dag sprake van drukte in alle straten van het voetgangersgebied met voetgangers. Echter, toepassen van verschillende venstertijden voor fietsen in het voetgangersgebied op verschillende dagen in de week maakt het

	regime onduidelijk voor de gebruiker. Bij de evaluaties kwam naar voren dat een eenduidig regime randvoorwaardelijk is.
2.2	<u>CMU en een aantal andere belanghebbenden zijn het niet eens met verruiming van de venstertijden voor fietsers.</u> De CMU en een aantal andere belanghebbenden zijn voorstander van kortere venstertijden, met name in de ochtend, zodat bij drukte er geen conflicten ontstaan tussen fietsers en voetgangers. In het voorstel zijn de venstertijden voor fietsen in de ochtend gelijk getrokken met die van de bevoorrading. In aanloop naar 1 januari 2025 worden de venstertijden voor fietsers en bevoorrading in de binnenstad geëvalueerd. Eventuele aanpassingen kunnen worden gedaan in overleg met alle belanghebbenden.
Beslispunt	
3	In te stemmen met het instellen van een gesloten verklaring voor gemotoriseerd verkeer op de Neude westzijde en oostzijde, Schoutenstraat, Ganzenmarkt (tussen Schoutenstraat en Korte Minrebroederstraat), Korte Minrebroederstraat, Oudkerkhof en een deel van de Annastraat met venstertijden voor bevoorrading.
Argumenten	
3.1	<u>Het weren van auto's in deze straten past bij de beleidskaders van het Mobiliteitsplan 2040 en de Omgevingsvisie binnenstad</u> Binnen deze beleidskaders zijn de voetgangers en fietsers de hoofdgebruikers van de verkeersruimte in de binnenstad, en dit vorm te geven middels een verkeersbesluit.
3.2	<u>Onder meer door het weren van auto's in deze straten voldoende ruimte om fietsen altijd toe te staan.</u> Er is wel voldoende ruimte om lopen en fietsen te combineren, zonder dat dit afbreuk doet aan de verblijfskwaliteit.
3.3	<u>Bevoorrading is mogelijk binnen de venstertijden.</u> De venstertijden voor de bevoorrading van zaken in de binnenstad worden verruimd met deze straten. In incidentele gevallen is het mogelijk een ontheffing te krijgen.
Kanttelingen/ Risico's	
3.1	<u>Een gesloten verklaring voor Oudkerkhof en Annastraat is afhankelijk van het opheffen van de parkeerplaatsen op Oudkerkhof.</u> Op Oudkerkhof zijn er 13 parkeerplaatsen voor kort parkeren. Pas als deze zijn opgeheven kan een gesloten verklaring voor Oudkerkhof en een deel van de Annastraat worden ingesteld. Het opheffen van parkeerplaatsen in de binnenstad is jaarlijks beperkt mogelijk.
3.2	<u>Een aantal belanghebbenden is het niet eens met het weren van gemotoriseerd verkeer in deze straten.</u> Een aantal ondernemers heeft zorgen over hun bedrijf. Tijdens de venstertijden voor bevoorrading zijn hun winkels met de auto bereikbaar. Voor de bereikbaarheid van privé parkeerplaatsen is er een mogelijkheid om ontheffing aan te vragen. De gesloten verklaring voor deze straten draagt bij aan de verblijfskwaliteit dat ook gunstig uitpakt voor het economisch functioneren van de binnenstad.

Beslispunt	
4	Na de start van het nieuwe regime de situatie in de ochtenden te monitoren en bij regelmatige conflicten tussen voetgangers en fietsers in overleg met betrokkenen een oplossing te zoeken.
Argumenten	
4.1	<u>Er is zorg dat tijdens sommige ochtenden het al zo druk is met voetgangers dat dit niet te combineren is met fietsers.</u> Op drukke dagen kunnen er voor 12 uur al veel voetgangers in het voetgangersgebied zijn (zie de grafieken op pag 13 t/m 15 van bijlage 2). Er is zorg over mogelijke onaangename confrontaties tussen voetgangers en fietsers tijdens de drukke ochtenden. De fietser is weliswaar te gast, maar een gedragsverandering is niet altijd makkelijk te bereiken. Ondernemers en de CMU zouden daarom in de ochtend de huidige venstertijd, die loopt tot 10 uur, willen aanhouden, zodat er 's ochtends voldoende ruimte is voor voetgangers om ontspannen te kunnen winkelen.. We nemen deze zorgen serieus. Door op drukke ochtenden het voetgangers- en fietsverkeer een langere periode te monitoren houden we de vinger aan de pols. Met monitoring komen conflicten tussen fietsers en voetgangers in beeld. Een langere tijd is nodig omdat in de eerste weken sprake is van een gewenningsperiode. Ook kunnen we dan effecten meenemen van bijvoorbeeld het weer, feestdagen, seizoenen. Zo ontstaat een goed beeld van de drukke en rustige momenten. Mocht er inderdaad sprake zijn van regelmatige conflicten tussen fietsers en voetgangers, dan wordt met alle betrokkenen gezocht naar een oplossing. Het aanpassing van de venstertijd is dan een van de mogelijke oplossingen.
Kanttekeningen/risico's	
4.1	<u>Aanpassing van de venstertijden voor de fiets in de ochtend kan effect hebben op de venstertijden van bevoorrading</u> Een van de uitgangspunten voor het voetgangersgebied is dat er geen fietsers worden geweerd als vrachtvervoer is toegestaan. Bij de afweging om de venstertijden voor fietsers te verkorten, zullen we een aanpassing van venstertijden voor bevoorrading betrekken. Dat heeft dan consequenties voor de vervoerders en hun systemen.

Financiën

Binnen het budget “actieplan voetganger” van het programma Voetganger en Fiets is ruimte voor het instellen van een permanent regime voor het voetgangers gebied en een aantal kleine fysieke aanpassingen (zie onder vervolg). Hiervoor is 125.000 euro beschikbaar.

Vervolg

Wanneer het voorstel voor een permanent regime van het voetgangersgebied in de binnenstad is vastgesteld moet het volgende gebeuren:

- Juridische verankering door middel van verkeersbesluiten
- Een integraal bebording- en bewegwijzeringsplan
- Markeringen op de straat aan de randen van het voetgangersgebied zodat voor de gebruiker het voetgangersgebied duidelijk is.
- Communicatie gericht op bewustwording van het permanente voetgangersgebied (eventueel in combinatie met intensivering van de handhaving bij de start van het nieuwe regime).
- Kleine fysieke aanpassingen

Op termijn willen we de inrichting van een aantal straten aanpassen, zodat deze de verblijfsfunctie meer uitstralen. Daarvoor zullen we kijken hoe we dit in de toekomst zo veel mogelijk kunnen inpassen binnen beschikbare bestaande budgetten waarbij we kijken naar oplossingen als werk met werk maken.

Participatie

De afgelopen jaren is al vaker geparticipeerd over het voetgangersgebied in de binnenstad en het gebied is tweemaal geëvalueerd. Deze evaluaties bevatten een aantal “lessons learned” die als uitgangspunten voor dit voorstel zijn gebruikt. Daarnaast zijn bewoners en/of ondernemers van het voetgangersgebied en bezoekers aan het voetgangersgebied uitgenodigd hun mening of denkbeelden te delen. Belangengroepen konden deelnemen aan een rondetafelgesprek en/of hun denkbeelden schriftelijk toelichten. De belangrijkste meningen en denkbeelden over een permanent regime voor het voetgangersgebied zijn samengevat in de notitie “op naar een permanent regime voor het voetgangersgebied in de binnenstad” die als bijlage 2 is toegevoegd. Daarnaast zijn alle geuite meningen en denkbeelden bijgevoegd als bijlage B van die notitie. De conclusie is dat er geen consensus is over een permanent regime; het voorstel doet zoveel mogelijk recht aan alle belangen en overwegingen.

Communicatie

De deelnemers aan de participatie ontvangen de notitie “Op naar een permanent regime voor het voetgangersgebied binnenstad” met het voorstel en de resultaten van de participatie. Rondom de start van het nieuwe regime voor het voetgangersgebied worden bewoners en bezoekers met een gerichte campagne over dit regime geïnformeerd. Wij zullen dan ook wijzen op alternatieve fietsroutes en de fietsenstallingen.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Overzicht van de eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
- De notitie “Op naar een permanent regime voor het voetgangersgebied in de binnenstad”.